34244 Logistiek en goederenvervoer

Nr. 18 Brief van de staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 28 september 2026

Met genoegen bied ik u, mede namens de Staatssecretaris van Defensie, bijgaand rapport ‘De reis van de militaire trein’ aan. Gezien de geopolitieke ontwikkelingen en onze rol als belangrijk doorvoerland, is de verwachting dat de hoeveelheid militair transport via Nederland de komende periode toeneemt. Om hier voorbereid op te zijn heeft IenW HCSS de opdracht gegeven om, in samenwerking met Defensie en de spoorsector, het onderliggende proces van een militair transport per spoor inzichtelijk te maken. Hiermee geef ik tevens invulling aan één van de aanbevelingen uit de impactanalyse weerbaarheid en militaire mobiliteit op het spoor van het Overlegorgaan Fysieke Leefomgeving (OFL)[1].

Het significant versnellen van militaire transporten over het spoor is één van de doelen van de onlangs gepresenteerde Uitvoeringsagenda Spoorgoederenvervoer 2026-2030[2,3]. *The Hague Centre for Strategic Studies* (HCSS) heeft in opdracht van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) dit jaar in beeld gebracht welke processen er worden doorlopen, welke organisaties er betrokken zijn bij het plannen en rijden van militair transpoort per spoor en hoe dit proces kan worden geoptimaliseerd. Samengevat concludeert HCSS dat militaire mobiliteit een civiel-militair ketenproces kent met tal van betrokken partijen, zowel in de fase vanaf het moment dat de trein vertrekt als in het hele voortraject. Deze keten is volgens de onderzoekers nu vooral ingericht op afzonderlijke planbare transporten en kent veel afstemming die persoonsafhankelijk is, met ad hoc procedures, versnipperde informatie en complexe grensoverschrijdende afstemming. Momenteel slagen partijen erin om zo alle transporten te faciliteren. In een situatie van opschaling met meer gelijktijdige transporten en kortere voorbereidingstijden stelt HCSS dat dit echter onvoldoende werkt. HCSS doet hiertoe de volgende aanbevelingen:

1. Richt de keten in op schaalvergroting, niet alleen op incidentele transporten.
2. Versterk regie, rolverdeling en interdepartementale sturing.
3. Ontwikkel één gedeeld operationeel beeld.
4. Maak spoorcapaciteit, vergunningen en documentatie schaalbaar.
5. Behandel havens, terminals en grensovergangen als structurele militaire knooppunten.

---

[1] Overlegorgaan Fysieke Leefomgeving (OFL), *Tijd om te handelen – De weerbaarheidsopgave van het Nederlandse spoor.* In dit rapport werd aanbevolen om meer zicht te krijgen op concrete knelpunten van militaire spoortransporten en het logistieke concept te optimaliseren.

[2] Tweede Kamer, Vergaderjaar 2025-2026, 34 244, nr. 15.

[3] Tweede Kamer, Vergaderjaar 2025-2026, 34 244, nr. 16.

6. Borg personele capaciteit, specialistische kennis, gezamenlijke oefeningen en internationale afstemming.

De conclusies en aanbevelingen van het rapport raken grotendeels aan verschillende onderdelen van het civiel-militair ketenproces en vragen daarbij om oog voor de schaalbaarheid hiervan. De aanbevelingen raken aan verantwoordelijkheden van zowel IenW als Defensie en worden door beiden ook herkend.

Zo wordt er momenteel onder regie van Defensie en samen met IenW gewerkt aan een nieuw Nationaal Plan Militaire Mobiliteit (NPMM, 2027-2031), om te voorzien in de noodzakelijk militaire mobiliteit. Het mogelijk maken van langdurige grootschalige militaire transporten is hier nadrukkelijk onderdeel van. De uitkomsten van het onderzoek van HCSS zullen in het nieuwe NPMM worden betrokken.

Tevens wordt begin 2027 een nieuwe Europese verordening over militaire mobiliteit verwacht. Deze verordening heeft een grote invloed op de koers van het NPMM. Om de aansluiting bij de nieuwe Europese kaders te borgen wordt het NPMM begin 2027 aan uw Kamer aangeboden. In de tussentijd blijven Defensie en IenW gezamenlijk onverminderd doorwerken aan het bewerkstelligen van militaire mobiliteit. De Kamer wordt op korte termijn nader geïnformeerd over deze stand van zaken door de minister van Defensie.

Mede namens de staatssecretaris van Defensie,

De staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat,
A.W.H. Bertram